

Charles Keidan - Foto: Alliance Magazine

Censureren financiers hun begunstigden?

Door: Charles Keidan

06-02-2025

Filantropie Opinie

Charles Keidan, hoofdredacteur van het internationale filantropiemagazine Alliance, publiceerde in december 2024 de column ‘Kritische vriend: Censureren financiers hun begunstigden?’ Hierin beschrijft hij hoe het Israël/Palestina-conflict diepe verdeeldheid en verlamming veroorzaakt binnen de filantropische wereld, met als gevolg gebroken relaties, geannuleerde subsidies en interne spanningen binnen organisaties. Keidan pleit voor doordachte lange-termijnfinanciering die gericht is op dialoog en vredesopbouw, geïnspireerd door eer-dere successen, zoals die in Noord-Ierland.

Israël/Palestina vormt een breuklijn binnen de wereldwijde filantropie. Begunstigden moeten bedachtzamer communiceren, maar financiers moeten waken voor buitensporige controledrift.

Weinig organisaties zijn ontsnapt aan de gevolgen van de dodelijkste uitbraak van geweld in Israël en Palestina sinds tijden. Naast de catastrofale situatie in de regio zorgt de diepe verdeeldheid voor schokgolven in de traditioneel beleefde en verfijnde wereld van de filantropie. Voor sommigen is het conflict zelfs geen conflict, of in ieder geval geen conflict tussen twee gelijke partijen.

Israëls reactie op de massamoord van 7 oktober 2023, waarbij 1.200 mensen omkwamen, is zo hard dat steeds meer mensen het omschrijven als een 'genocide' tegen de Palestijnen. Er is nog geen oordeel geveld door een onafhankelijke, internationale en gezaghebbende instantie over de acties van Israël of Hamas, maar meer dan 40.000 mensen zijn omgekomen in Gaza, terwijl Israël de daders van de aanval van oktober 2023 achtervolgt.

Ideologische verschillen

Wat zij zien als een roep tegen onrecht, zullen veel Joodse mensen ervaren als een verontrustende echo van complottheorieën en antisemitische stereotypen die de schuld van wereldproblemen bij Joden leggen. Dergelijke ideologische verschillen zijn ook diep verankerd in de institutionele filantropie.

Denk bijvoorbeeld aan de verschillende perspectieven van het Arab Foundations Forum en het Jewish Funders Network, twee belangrijke organisaties die filantropie ondersteunen. De CEO van het Arab Foundations Forum, [Naila Farouky](#), pleitte onlangs in *Alliance* voor urgente en langdurige filantropische steun aan Palestijnen als reactie op wat zij 'een meedogenloze en voortdurende genocide in Gaza' noemt. Daarentegen schreef de CEO van het Jewish Funders Network, [Andres Spokoiny](#), in een artikel getiteld 'Two billion dollars and counting' over het genocidale geweld dat volgens hem niet door Israël, maar door Hamas is gepleegd, en over het belang van het 'opvoeren' van Joodse filantropie door miljarden te doneren om Israël te steunen in zijn tijd van nood.

Zo ontstaat een beeld van zowel de mainstream Arabische als de Joodse filantropie die zich uitspreken tegen genocide, maar met een totaal andere kijk op wie deze begaat. Arabische filantropie ziet de Joodse staat grotendeels als de partij die onschuldige Palestijnen afslacht. De Joodse filantropische gemeenschap beschouwt 7 oktober als de dodelijkste aanval op Joden sinds de Holocaust, en daarmee als een plicht om achter de daders aan te gaan.

Verlamming

Het is misschien niet verrassend dat zulke sterk uiteenlopende opvattingen bestaan tussen de partijen die het meest direct door het geweld worden getroffen. Maar wat ook opvalt is de verlamming die de liberale filantropie overal overspoelt. Het ontbreekt niet alleen aan actie als het gaat om Israël/Palestina. De sector is intern verdeeld. Deze verdeeldheid komt nu aan de oppervlakte, zelfs wanneer Israël/Palestina niet centraal staat. Langdurige relaties tussen financiers en begunstigden worden verbroken, omdat organisaties melden dat ze, vanwege hun publieke verklaringen, het zwijgen wordt opgelegd, dat ze worden gecensureerd en dat hun financiering wordt stopgezet.

In februari [kondigde](#) de Sigrid Rausing Trust aan dat ze donaties aan twee organisaties had geannuleerd en uitnodigingen aan drie andere organisaties om nieuwe aanvragen in te dienen had ingetrokken. De Trust verklaarde dat een begunstigde het bloedbad van 7 oktober had omschreven als een 'kwaliteitsoperatie', terwijl een andere organisatie trots sprak over wat zij de 'heroïsche Al Aqsa Flood-strijd' noemden.

De Trust merkte ook op dat een feministisch *subgranting* fonds - waarschijnlijk het Frida Fund, hoewel niet met naam genoemd in de aankondiging - openlijk verklaarde dat 'we het recht van alle onderdrukte volken op zelfbeschikking over hun "verzet" bevestigen'.

Onverenigbaar

De Sigrid Rausing Trust concludeerde dat dergelijke verklaringen, die wreedheden tegen burgers lijken te vergoelijken, onverenigbaar zijn met 'de mensenrechten en feministische waarden die ten grondslag liggen aan onze donaties'. Dit lijkt een weinig verrassende conclusie voor een vooraanstaande financier van mensen- en vrouwenrechten.

Bronnen bij tal van andere stichtingen meldden dat ze met soortgelijke uitdagingen te maken hebben. Zij beschouwen het beoordelen van publieke verklaringen en social media-posts van begunstigden als verantwoord bestuur: een noodzakelijk onderdeel van due diligence en risicomangement. Hoe kunnen stichtingen rechtvaardigen - tegenover zichzelf, hun toezichthouders en de samenleving als geheel - dat zij geassocieerd worden met partijen die terroristische daden steunen?

Buitensporige controle

De grens tussen gepaste zorgvuldigheid en buitensporige controle van begunstigden is nu een belangrijk vraagstuk. Een vragenlijst van *Alliance* onder haar lezers, [gepubliceerd](#) in december 2024, onthult aanzienlijke onrust, wantrouwen en signalen dat op vertrouwen gebaseerde relaties, die een groeiend aantal financiers probeerden te cultiveren, onder druk staan.

Zullen financiers op vertrouwen gebaseerde filantropie heroverwegen? Misschien. Afhankelijk van hoe je het bekijkt, zou door Israël/Palestina de vraag naar op vertrouwen gebaseerde financiering kunnen toenemen, terwijl financiers juist de rem zetten op deze aanpak. Zoals een stichting leider opmerkte: vertrouwen wordt eerder verdiend door partners die 'de menselijkheid van anderen erkennen en pluralisme respecteren', en minder door degenen 'die op 7 oktober bombastische verklaringen uitbrachten.'

Kritiek op kapitalisme

De spanningen tussen professionele medewerkers en bestuursleden zullen waarschijnlijk toenemen, met CEO's en senior management die zich daartussen bevinden. De co-CEO van de Jacobs Foundation, [Simon Sommer](#), betoogde vorig jaar dat de leiding en het personeel van een familiestichting zich moeten inzetten voor de filantropische doelen van de familie, en niet voor hun eigen doelen. Dit punt, dat Sommer destijds maakte in de context van de vraag in hoeverre filantropie kritiek mag uiten op het kapitalisme, lijkt nu ook relevant voor de discussie over Israël/Palestina.

Het is begrijpelijk als lezers denken dat zich gedeisd houden de beste optie is te midden van de conflicten - en conflicten over het conflict - binnen de filantropie en daarbuiten. Toch is dat niet de juiste weg. Stilte schaadt de mensen die filantropie nodig hebben om een einde te maken aan decennia van gewelddadige conflicten.

Verzoening

Wil filantropie bijdragen aan het creëren van een rechtvaardige en duurzame vrede, dan vereist dat omvangrijke langetermijnfinanciering voor de dialoog tussen groepen, geïntegreerd onderwijs, verzoening en een groot aantal andere initiatieven voor vredesopbouw. De cruciale rol die filantropie heeft gespeeld bij de vreedzame oplossing van het conflict in Noord-Ierland kan hierbij als leidraad dienen.

Al het andere dreigt verder lijden te veroorzaken. Deze activisten – inclusief activisten in de filantropie – zouden niet alleen voorzichtiger, maar ook bedachtzamer te werk moeten gaan.

Over de auteurs

Charles Keidan is hoofdredacteur van Alliance magazine

Referenties

- Deze column, vertaald en voorzien van een intro door Suzette de Boer, verscheen oorspronkelijk op 3 december 2024 in Alliance Magazine. De column sluit aan op de eerdere reflectie van Charles Keidan, 'Overdenking inzake Israël en Gaza: Wat kunnen vooruitstrevende fondsen betekenen?' geschreven kort na de inval op 7 oktober 2023.